

OPONENTSKÝ POSUDEK

na dizertační práci:

LÉKOVÉ PROBLÉMY JAKO POTENCIÁLNÍ PŘÍČINA HOSPITALIZACÍ

kterou předkládá PharmDr. Zuzana Očovská

Předloženou dizertační práci jsem prostudoval a podávám o ní následující oponentský posudek:

Práce představuje elaborát v rozsahu 100 stran textu včetně příloh a seznamu literatury (68 stran vlastního textu), 26 tabulek, 16 obrázků a 408 citací, které jsou v přímém vztahu k tématu předložené práce.

1. Aktuálnost zvoleného tématu

Lékové problémy jsou významným negativním jevem, který je v současné odborné literatuře široce diskutován. Dizertační práce je zaměřena na lékové problémy, které se podílejí na hospitalizacích, tzv. hospitalizace související s léčivý (Drug-related Hospital Admissions, DRA).

Výsledky publikovaných prací autorky potvrzují, že předložená disertační práce je aktuální a ze zdravotnického i společenského hlediska velmi důležitá.

2. Zvolené metody dizertace

Praktická část dizertace sestává ze čtyř částí, z nichž 3 již byly publikovány v renomovaných mezinárodních časopisech s významným impakt faktorem. Již tato skutečnost dokazuje, že zvolené metodické přístupy jsou moderní a odpovídají stanoveným cílům práce.

Konstatuji, že celková metodologická struktura disertační práce vyhovuje řešení zvoleného problému.

3. Výsledky disertace

V úvodu disertační práce jsou přehledně zpracovány zajímavé údaje o současném stavu poznání v oblasti hospitalizací souvisejících s léčivý včetně příkladů zajímavých výsledků. Charakterizován je vztah výzkumu v této oblasti k širší problematice farmakoepidemiologie a farmakovigilance.

Praktická část disertace sestává ze studií, respektive podstudií k dané problematice, prováděných v lůžkovém zařízení. Jedná se o:

- Studii zkoumající lékové problémy, které se podílejí na hospitalizacích
 - Výsledky autorky potvrzují známé skutečnosti, že nejčastější ADE patří krvácení (především gastrointestinální), hypoglykémie, hypotenze, bradykardie, hyperkalémie a útlum CNS. Přínosná je zejména identifikace rizika hyponatrémie, mikrocytární anémie a prerenální AKI. Publikováno v časopise *Frontiers of Pharmacology*.
- Podstudii zaměřená na lékové interakce u starších pacientů
 - Autorka identifikovala gastrointestinální krvácení a hyperkalémie jako nejčastější nežádoucí události vyplývající z lékových interakcí. Tento výsledek je v souladu s výsledky jiných autorů i se zkušenostmi z praxe. Publikováno v časopise *Frontiers of Pharmacology*.
- Podstudii zaměřená na dávkování léčiv při poruše funkce ledvin
 - Výzkum autorky ukázal závažné skutečnosti – přibližně dvě třetiny zahrnutých pacientů s glomerulární filtrací nižší než 60 ml/min, kteří byli přijati k hospitalizaci, měli předepsáno alespoň jedno léčivo, pro které SPC doporučuje úpravu dávkování

nebo je kontraindikováno vzhledem k funkci ledvin a téměř třetina pacientů měla předepsáno alespoň jedno léčivo s dávkováním v rozporu doporučeným dávkováním při poruše funkce ledvin.

- Studii zkoumající ADE, které se podílejí na hospitalizacích na geriatrickém oddělení.
 - Autorčina práce ukázala, že prevalence hospitalizací na geriatricii souvisejících s ADE byla 12 %. Potenciální preventabilita hospitalizací souvisejících s ADE byla v její studii 54 %. Mezi skupiny léčiv, které se opakovaně podílely na hospitalizacích souvisejících s ADE patřily diuretika, antikoagulancia, protideštičková léčiva. Publikováno v International Journal of Clinical Pharmacy.

4. Celkové hodnocení

Teoretická část je velmi dobré úrovní, s drobnými nedostatky, zmíněnými v bodě 6.1. Praktická část je na vynikající odborné úrovni. Diskuse je komplexní a na velmi dobré úrovni, včetně návrhů praktických opatření k minimalizaci rizik. Výsledky práce byly publikovány v impaktovaných vědeckých časopisech, což svědčí pro vynikající úroveň výzkumné části.

5. Význam pro společenskou praxi a další rozvoj vědy

Autorka řešila velmi závažný zdravotnický problém hospitalizací způsobených léčiv. Získané výsledky analýzy jsou bezesporu zajímavé a přispívají k dalšímu rozvoji výzkumu v této oblasti. Výsledky práce mohou být podnětem jak pro další výzkumy, tak i pro konkrétní opatření ve zdravotnickém systému.

6. Připomínky a dotazy oponenta

6.1 Připomínky

6.1.1 Formální připomínky

Práce obsahuje řadu pravopisných a stylistických chyb, které mi připadají jako vliv slovenštiny. Nejde o závažný nedostatek, nicméně jazyková korektura měla být nepochybně pečlivější. V teoretické části práce je řada velmi názorných i graficky poutavých schémat a obrázků, které by byly velmi vhodnými pomůckami pro výuku. Nicméně v práci je jich až poněkud příliš mnoho, což je na úkor přehlednosti.

6.1.2 Věcné připomínky

Práce obsahuje 408 citací. U dizertačních a podobných prací se předpokládá, že autor všechny citované práce skutečně četl a byl by schopen alespoň zběžně o nich diskutovat. Je to jistě možné, ale přeci jen by bylo lepší udělat určitý výběr skutečně zásadních prací. Na druhou stranu lze dizertaci použít jako téměř dokonalou rešerši, což oceňuji. Drobné věcné chyby (jako třeba návrh použití finerenonu u CHSS) nebo sporná tvrzení celkovou úroveň práce nesnižují. Publikované výsledky navíc prošly recenzním řízením v mezinárodních časopisech, což dokazuje jejich velmi dobrou odbornou úroveň.

6.2 Dotazy

6.2.1. Za klíčový problém pro praxi pokládám otázku preventability. Mohla by autorka v diskusi podrobněji shrnout a komentovat současný stav důkazů o reálné preventabilitě hospitalizací souvisejících s léčivem?

7. Závěr

Po pečlivém zvážení konstatuji, že PharmDr. Zuzana Očovská ve své disertační práci prokázala v dostatečném rozsahu, že umí vědecky pracovat, tj. definovat závažný zdravotnicko-sociální problém, racionálně si vymezit cíle studia, teoreticky i metodicky řešenou problematiku zvládnout a určit význam výsledků pro další poznání v teorii i v praxi. Z těchto důvodů navrhuji, aby jí byl udělen titul *Philosophiae doctor*, Ph.D.

V Olomouci dne 19. 12. 2023

Doc. MUDr. Karel Urbánek, Ph.D.